

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Frida Petersson

Familjeåterförening

En komparativ studie mellan Sverige och Danmark

LAGF03 Rättsvetenskaplig uppsats

Uppsats på juristprogrammet
15 högskolepoäng

Handledare: Per Nilsén

Termin: VT 2014

Innehållsförteckning

Summary	1
Sammanfattning	2
Förord	3
Förkortningar	4
1. Inledning	5
1.1 Bakgrund	5
1.2 Syfte och frågeställningar	5
1.3 Avgränsningar	6
1.4 Metod och teori	6
1.5 Forskningsläge och material	7
1.6 Disposition	8
1.7 Definitioner	8
2. Folkrättsliga åtaganden	9
2.1 Europakonventionen	9
2.2 Barnkonventionen	10
3. Europarättsliga åtaganden och dess påverkan	11
3.1 Familjeåterföreningsdirektivet och rörlighetsdirektivet	11
3.2 Sveriges och Danmarks åtaganden	12
4. Familjeåterförening i Sverige	13
4.1 Makars och sambors möjlighet till familjeåterförening	13
4.2 Barns möjlighet till familjeåterförening	14
4.3 Försörjningskrav och bostadskrav	16
5. Familjeåterförening i Danmark	19
5.1 Makars och sambors möjlighet till familjeåterförening	19
5.1.1 Krav på äktenskapet och samboförhållandet	19
5.1.2 Gemensamma krav	20
5.1.3 Särskilda krav	22
5.2 Barns möjlighet till familjeåterförening	23
6. Analys och diskussion	27
Käll- och litteraturförteckning	32
Rättsfallsförteckning	36

Summary

The purpose of this essay has been to compare third-country nationals', non-EU nationals', possibility of family reunion in Sweden and in Denmark. The essay therefore describes regulations in the respective countries, how the countries fulfil their international commitments and how the rules apply. The essay is limited to the nuclear families right to family reunion, meaning married and unmarried couples and children.

Article 8 of the European Convention on Human Rights states a right of respect for private and family life. According to the European Court of Human Rights this article includes a right to family reunion for the nuclear family. Article 10 of the Convention on the Rights of the Child states an obligation of the convention parties to ensure that a request of family reunion does not cause negative results for the applicant or the applicants' family. As contracting parties, Sweden and Denmark must observe these rules. The countries must also observe their European commitments. As far Sweden concerns this means the directive on the right to family reunification and the directive on the right to move and reside freely. As for Denmark only the latter applies, due to its reservation toward the European cooperation. These international commitments prevent the countries from creating and applying their national rules as they like.

Regulations regarding family reunion in Sweden and Denmark are to be found in the Swedish Alien Act, chapter 5 section 3 and 3 b-e and in the Danish Alien Act, chapter 1 section 9 and 9 c. The essay shows substantial differences between the countries' regulations. Denmark states several conditions, e.g. requirements regarding age, relation, financial support and financial security. Contrarily, Sweden only states a requirement of financial support. The consequence of the strict conditions in Denmark is that the possibility of family reunion for third-country nationals' is more limited in Denmark than in Sweden. Apart from the criticism given to Denmark in *Osman vs. Denmark* by the European Court of Human Rights for having too stringent conditions, both countries fulfil their international commitments.

Sammanfattning

Syftet med uppsatsen har varit att jämföra tredjelandsmedborgares, icke-europeiska medborgares, möjlighet till familjeåterförening i Sverige och i Danmark. Uppsatsen redogör därför för ländernas regleringar, hur länderna uppfyller sina internationella åtaganden och hur reglerna tillämpas i praktiken. Uppsatsen är avgränsad till kärnfamiljens möjlighet till familjeåterförening, vilket avser makar, sambor och barn.

Artikel 8 Europakonventionen stadgar en rätt till skydd för privat- och familjelivet. Artikeln har enligt Europadomstolen ansetts innefatta en rätt till familjeåterförening för kärnfamiljen. I artikel 10 Barnkonventionen stadgas dessutom en skyldighet för konventionsstaterna att säkerställa att en begäran om familjeåterförening inte medför negativa följder för sökanden och dennes familj. Som fördragsslutande stater måste Sverige och Danmark iakttä dessa bestämmelser. Länderna måste dessutom iakttä sina europarättsliga åtaganden, vilket innebär familjeåterföreningsdirektivet och rörlighetsdirektivet för Sveriges del och endast sistnämnda direktiv för Danmarks del. Att Danmark endast är bundet av rörlighetsdirektivet beror på landets förbehåll till EU:s asyl- och invandringsregler. Dessa internationella åtaganden hindrar länderna från att utforma och tillämpa sina nationella bestämmelser som de vill.

Sveriges och Danmarks bestämmelser rörande familjeåterförening finns i 5 kap. 3 § och 3 b-e §§ utlänningslagen respektive 1 kap. 9 § och 9 c § *udlændingeloven*. Uppsatsen visar att det förekommer relativt stora skillnader mellan ländernas regleringar. Danmark ställer till exempel krav på ålder, anknytning, försörjning och ekonomisk säkerhet medan Sverige endast ställer ett försörjningskrav. Danmarks stränga krav medför att tredjelandsmedborgares möjlighet till familjeåterförening i Danmark är mer begränsad än i Sverige. Förutom att Danmark fick kritik av Europadomstolen i *Osman mot Danmark* för att ha ställt för stränga krav, förefaller båda länderna uppfylla sina internationella åtaganden.

Förord

Ett stort tack till min handledare, Per Nilsén, för bra vägledning och värdefulla synpunkter under arbetets gång. Jag vill dessutom tacka min familj och pojkvän för uppmuntran och korrekturläsning.

Köpenhamn den 26 maj 2014

Frida Petersson

Förkortningar

Barnkonventionen	FN: s konvention om barnets rättigheter
EES	Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
EU	Europeiska Unionen
EU-domstolen	Europeiska Unionens domstol
Europadomstolen	Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna
Europakonventionen	Den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna
Familjeåterföreningsdirektivet	Rådets direktiv 2003/86/EG om rätt till familjeåterförening
FN	Förenta Nationerna
LBK	Lovbekendtgørelse
MIG	Migrationsöverdomstolens avgöranden
Prop.	Regeringens proposition
Rörlighetsdirektivet	Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Anhöriga lämnar dagligen sina hemländer för att bosätta sig med nära och kära i andra länder, men möjligheten att återförenas med familjen beror på vilka krav länderna ställer för att anhöriga skall kunna beviljas uppehållstillstånd.

Sverige och Danmark ligger geografiskt nära och har liknande kulturer. Länderna har däremot olika hållningar till utlänningspolitik. Detta avspeglas i ländernas respektive nationella utlänningslagar, däribland bestämmelserna angående anhörigas möjlighet att beviljas uppehållstillstånd genom familjeåterförening. Medan Danmark för en sträng utlänningspolitik där anhöriga måste uppfylla ett antal krav för att kunna återförenas med familjen, har Sverige istället en mer liberal inställning och ställer långt ifrån så höga krav som grannlandet Danmark.

Med detta som utgångspunkt kommer jag att undersöka Sveriges och Danmarks regleringar rörande familjeåterförening. Fokus kommer ligga på att klargöra vilka skillnader som finns mellan länderna.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att jämföra vilken möjlighet tredjelandsmedborgare har till familjeåterförening i Sverige och i Danmark.

Följande frågeställningar ligger till grund för uppsatsen:

- Vilka skillnader finns det mellan Sveriges och Danmarks regleringar och vad beror skillnaderna på?
- Hur uppfyller länderna sina internationella åtaganden och hur tillämpar länderna sina bestämmelser?

1.3 Avgränsningar

Uppsatsen är avgränsad till en rättslig jämförelse mellan Sverige och Danmark. Anledningen till att jag har valt att jämföra med Danmark beror på att ländernas regleringar skiljer sig åt. På grund av utrymmesskäl är uppsatsen avgränsad till tredjelandsmedborgares möjlighet till familjeåterförening. Avgränsningen till tredjelandsmedborgare beror dessutom på att jag anser att störst skillnader mellan ländernas regleringar kan göra sig märkbara vid en sådan jämförelse. Vid jämförelsen tas utgångspunkt i ländernas folkrättsliga åtaganden enligt Europakonventionen och Barnkonventionen och ländernas europarättsliga åtaganden enligt familjeåterföreningsdirektivet och rörlighetsdirektivet. Begränsningen till nämnda internationella åtaganden beror på att de, enligt mig, är de viktigaste förpliktelserna Sverige och Danmark har på området.

Uppsatsen är ytterligare avgränsad till att behandla kärnfamiljens möjlighet till familjeåterförening. Det innebär att endast makar, sambor och barn behandlas. Inte heller reglerna rörande familjeåterförening på grund av adoption eller reglerna när personer har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda samboförhållande kommer att beröras.

Andra frågor som inte uppmärksammas är när en ansökan om familjeåterförening ska vara gjord, vilka tidsgränser som gäller för uppehållstillstånd och när en återkallelse av uppehållstillstånd kan göras. Reglerna är i hög grad relevanta, men på grund av begränsat utrymme har bestämmelserna inte kunnat tas med.

1.4 Metod och teori

Den metod som används i uppsatsen är traditionell rättsdogmatisk metod. Metoden innebär att systematisera och tolka gällande rätt, därför kommer jag att undersöka förarbeten, lagstiftning, praxis och doktrin.¹ Anledningen till att jag tillämpar denna metod beror på att den är mest närliggande för

¹ Sandgren, s. 39.

min utredning. Jag har valt att göra en komparativ studie mellan Sverige och Danmark för att se vilka rättsliga skillnader som förekommer på det aktuella rättsområdet. Genom detta komparativa perspektiv får läsaren en inblick i både den nationella och internationella regleringen. Problemet med att använda den traditionella rättsdogmatiska metoden vid en komparativ studie är att länder har olika rättskällevärdar. Fördelen med att jämföra med ett annat nordiskt land är emellertid att de nordiska länderna har liknande rättskällevärdar. Det finns således ingen större skillnad mellan Sveriges och Danmarks rangordning av rättskällorna.²

1.5 Forskningsläge och material

Eftersom reglerna om familjeåterförening har funnits länge är det ett område som det skrivits en del om, såväl i Sverige som i Danmark. Trots detta har jag inte under arbetets gång uppmärksammat någon komparativ studie mellan Sveriges och Danmarks regleringar.

Materialet som använts i uppsatsen är den svenska utlänningslagen och den danska *udlændigeloven* med tillhörande kommentarer, förarbeten, nationell och internationell praxis samt doktrin. Litteraturen som använts är främst *Utlänningslagen med kommentarer* från 2010 av Wikrén och Sandesjö och *Udlændingeret* från 2006 av Christensen med flera. Författarna är erfarna svenska och danska jurister på migrationsområdet. Litteraturen är skriven år 2010 respektive år 2006, vilket innebär att lagändringar efter dessa årtal inte funnits med i litteraturen. Jag har därför kompletterat med svenska respektive danska lagkommentarer från Zeteo och Karnov samt använt Zeteos internetbaserade version av *Utlänningslagen med kommentarer* från 2013 av Wikrén och Sandesjö för att fylla ut de fakta som litteraturen inte kunnat tillgodose.

På grund av uppsatsens avgränsningar har det funnits ett begränsat urval av nationell och internationell praxis. När det gäller nationell praxis, har dansk

² Nicolaisen, s. 13; Sandgren, s. 37-39.

praxis varit särskilt svår att tillgå. I uppsatsen belyses därför endast ett fåtal rättsfall mer djupgående.

1.6 Disposition

Uppsatsen består av en deskriptiv del och en analyserande del. Den deskriptiva delen inleds med en presentation av Sveriges och Danmarks folkrättsliga och europarättsliga åtaganden rörande familjeåterförening i kapitel 2 och 3. Därefter följer en redogörelse för ländernas nationella regleringar på området, tillsammans med ett urval av praxis i kapitel 4 och 5. Ländernas bestämmelser redogörs i separata kapitel för att skapa en bättre överblick. Avslutningsvis följer den analyserande delen i kapitel 6, där det beskrivande avsnittet analyseras och uppsatsens frågeställningar besvaras.

1.7 Definitioner

Kärnfamilj: make, sambo och barn.

Make: här avses både make och maka om inget annat särskilt anges samt registrerad partner.

Tredjeland: land utanför Europa.

Tredjelandsmedborgare: icke-europeiska medborgare.

Unionsmedborgare: europeiska medborgare.

2. Folkrättsliga åtaganden

2.1 Europakonventionen

Europakonventionen trädde i kraft år 1953. Som fördragsslutande stater har Sverige och Danmark valt att inkorporera konventionen. Konventionen gäller således som lag i båda länderna.³

Artikel 1 stadgar en skyldighet för de fördragsslutande staterna att garantera var och en som befinner sig under deras jurisdiktion de fri- och rättigheter som anges i konventionens första avdelning. Det innebär att såväl den fördragsslutande statens medborgare som personer som bor och vistas i staten omfattas av skyddet.⁴

I artikel 8 regleras rätten till skydd för privat- och familjelivet. Bestämmelsen har ansetts innefatta en rätt till familjeåterförening för medlemmar av kärnfamiljen när en av dem är bosatta i ett land som har antagit Europakonventionen. Enligt Europadomstolens praxis ska detta emellertid inte ses som en allmän rättighet för familjen att välja i vilket land de vill utöva sitt familjeliv, utan som domstolen uttalade i Abdulaziz, Cabales och Balkandali mot Storbritannien ska det alltid göras en bedömning utifrån samtliga omständigheter i det enskilda fallet. En allmän rätt till familjeåterförening har endast ansetts föreligga om familjen uteslutande kan återförenas i det land de ansöker om familjeåterförening. Det konstaterade Europadomstolen i Gül mot Schweiz.⁵ I artikelns andra stycke stadgas möjligheten för offentlig myndighet att inskränka rättigheten genom stöd i lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till statens säkerhet, den allmänna säkerheten, landets ekonomiska välstånd eller till förebyggande av oordning eller brott eller till skydd för hälsa eller moral eller för andra personers fri- och rättigheter.

³ Danelius, s. 17; Lagen om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (1994:1219); Lov nr. 285 af 24. april 1992 om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

⁴ Danelius, s. 41.

⁵ Prop. 2005/06:72 s. 24; Abdulaziz, Cabales och Balkandali mot Storbritannien, p. 67; Gül mot Schweiz, p. 41-43.

I artikel 14 föreskrivs ett förbud mot diskriminering avseende de fri- och rättigheter man är garanterad enligt konventionen. Bestämmelsen innebär att fri- och rättigheterna ska säkerställas utan någon åtskillnad på grund av kön, ras, hudfärg, språk, religion, politisk eller annan åskådning, nationellt eller socialt ursprung, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd eller ställning i övrigt. Artikel 14 har ingen självständig betydelse utan är endast tillämplig då en kränkning faller inom ett område som omfattas av en fristående artikel i konventionen.⁶

2.2 Barnkonventionen

Barnkonventionen trädde i kraft år 1990 och har undertecknats och ratificerats av Sverige och Danmark.⁷ Länderna har däremot inte inkorporerat konventionen, vilket innebär att den inte i sin helhet gäller som svensk eller dansk lag. Genom ratificeringen är staterna emellertid förpliktade att följa konventionens bestämmelser.⁸

Artikel 3 ska ses i ljuset av konventionens övriga artiklar, och stadgar att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör ett barn.⁹

I artikel 10 regleras konventionsstaternas skyldigheter rörande barns och föräldrars rätt att resa in eller lämna en stat i syfte att uppnå familjeåterförening. Enligt bestämmelsen ska ansökningar behandlas på ett positivt, humant och snabbt sätt. Konventionsstaterna ska även säkerställa att begäran inte medför negativa följder för sökanden och dennes familj.¹⁰

⁶ Danelius, s. 517.

⁷ Prop. 1989/90:107 s. 5;

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=60837&exp=1>.

⁸ Juhlén, s. 13; <http://www.boerneraadet.dk/fns-boernekonvention>; Prop. 1989/90:107 s. 5.

⁹ Juhlén, s. 47.

¹⁰ Prop. 1989/90:107 s. 8.

3. Europarättsliga åtaganden och dess påverkan

3.1 Familjeåterföreningsdirektivet och rörlighetsdirektivet

Familjeåterföreningsdirektivet och rörlighetsdirektivet stadgar båda möjligheten för tredjelandsmedborgare att återförenas med sina familjer. Familjeåterföreningsdirektivet reglerar tredjelandsmedborgares rätt till familjeåterförening med familjemedlemmar som även de är tredjelandsmedborgare. Direktivet syftar till att föreskriva villkor angående rätten till familjeåterförening för tredjelandsmedborgare som vistas lagligen i en medlemsstat.¹¹ Rörlighetsdirektivet reglerar istället unionsmedborgares rätt till familjeåterförening. Direktivet stadgar unionsmedborgares rätt till inresa och vistelse i övriga medlemsstater och ställer villkor för hur unionsmedborgare och deras familjemedlemmar kan utöva rätten att röra sig fritt och uppehålla sig i medlemsstaterna.¹² Ett av direktivets syften är att underlätta unionsmedborgares familjeåterförening, även med make, sambo och barn från tredjeland.¹³

EU-domstolen har i ett antal fall tagit ställning till familjeåterförening enligt rörlighetsdirektivet.¹⁴ I Akrich-målet framhöll domstolen att skyddet för familjelivet i artikel 8 Europakonventionen är en av unionens grundläggande rättigheter, och att även om det inte finns en ovillkorlig rätt för utlänningar att resa in i eller uppehålla sig på ett lands territorium kan det innebära en kränkning av rätten till familjeåterförening att utestänga en person från ett land där personens anhöriga bor.¹⁵ I Singh-fallet konstaterade EU-domstolen att de rättigheter som en unionsmedborgare och dennes make från tredjeland har när de uppehåller sig i ett annat EU-land även ska gälla när de återvänder till unionsmedborgarens hemland. Det innebär att maken ska åtnjuta minst de rättigheter som denne haft i det andra EU-landet.¹⁶ I

¹¹ Prop. 2005/06:72 s. 25.

¹² Artikel 1 rörlighetsdirektivet.

¹³ Prop. 2005/06:77 s. 35-36.

¹⁴ Endast praxis från rörlighetsdirektivet behandlas eftersom både Sverige och Danmark är bundna av detta direktiv, se avsnitt 3.2.

¹⁵ C-109/01, p. 58-59.

¹⁶ C-370/90, p. 23.

Metock-domen fastslog domstolen dessutom att rätten att ta med sig maken till unionsmedborgarens hemland föreligger oavsett om maken har uppehållit sig lagligt eller inte i det första EU-landet.¹⁷

3.2 Sveriges och Danmarks åtaganden

Sverige och Danmark är medlemmar i EU, men staterna intar olika ställningar till detta samarbete.¹⁸ Medan Sverige har en relativt liberal hållning till samarbetet och endast har ett fåtal undantag till EU:s regler, intar Danmark en mer restriktiv position och uppställer något fler förbehåll.¹⁹ Sverige är bundet av både familjeåterföreningsdirektivet och rörlighetsdirektivet. Det innebär att Sveriges nationella bestämmelser ska överensstämma med direktiven och dess praxis.²⁰ För Danmarks del gäller särskilda krav på grund av att de har ett förbehåll till EU:s asyl- och invandringsregler. Förbehållet innebär att de kan föra en självständig utlänningspolitik. Det innebär i sin tur att Danmark inte är förpliktigt att följa familjeåterföreningsdirektivets regler. Danmark är emellertid bundet av rörlighetsdirektivet. Danmark kan alltså inte undgå samtliga EU-regler rörande familjeåterförening, utan de måste iaktta rörlighetsdirektivets bestämmelser och praxis.²¹

¹⁷ C-127/08, p. 54.

¹⁸ <http://www.eu-upplysningen.se/Om-EU/Medlemskap-och-historik/EU-har-28-medlemslander/>.

¹⁹ <http://www.eu-upplysningen.se/Sverige-i-EU/EU-lagar-galler-framfor-svenska-lagar/>; <http://www.eu-oplysningen.dk/fakta/dk/forbehold/>.

²⁰ <http://www.eu-upplysningen.se/Sverige-i-EU/EU-lagar-galler-framfor-svenska-lagar/Sverige-i-EU-domstolen/>.

²¹ http://www.eu-oplysningen.dk/emner/udllov_euret/; http://www.eu-oplysningen.dk/emner/udllov_euret/diis/.

4. Familjeåterförening i Sverige

Bestämmelserna om familjeåterförening finns i 5 kap. 3 § och 5 kap. 3 b-e §§ utlänningslagen (2005:716). 5 kap. 3 § utlänningslagen grundar sig på familjeåterföreningsdirektivet och reglerar möjligheten för en medlem ur kärnfamiljen att få uppehållstillstånd. Bestämmelsen är obligatorisk. Det innebär att personer ur kärnfamiljen har en ovillkorlig rätt till uppehållstillstånd om inte begränsningarna²² i 5 kap. 17 a-b §§ utlänningslagen är tillämpliga.²³

4.1 Makars och sambors möjlighet till familjeåterförening

Utgångspunkten är att en utländsk make eller sambo till en person som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, anknytningspersonen, har rätt till familjeåterförening enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 utlänningslagen. Såväl svenska, utländska som statslösa kan vara anknytningspersoner.²⁴ I MIG 2007:29 hade Migrationsöverdomstolen emellertid att avgöra huruvida en maka som inte hade permanent uppehållstillstånd i Sverige kunde betraktas som anknytningsperson. Domstolen konstaterade att tanken med familjeåterföreningsdirektivet är att tredjelandsmedborgare som har en mera permanent bosättning i ett EU-land ska ha rätt till familjeåterförening med medlemmar i kärnfamiljen. Vidare anförde domstolen att personen måste ha ett uppehållstillstånd på minst ett år samt ha välgrundade utsikter att få ett permanent uppehållstillstånd för att betraktas som anknytningsperson. Eftersom maken vid tidpunkten för bedömningen hade ett uppehållstillstånd som var giltigt under mer än ett år och var folkbokförd i Sverige samt att det i målet inte fanns något som gav anledning att anta att maken skulle lämna Sverige, hade hon enligt domstolen välgrundade utsikter att beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Maken kunde således betraktas som anknytningsperson till sin utländska make.

²² Begränsningarna behandlas inte närmre i uppsatsen, se avsnitt 1.3.

²³ Wikrén och Sandesjö, s. 243.

²⁴ Prop. 2005/06:72 s. 28.

Det måste föreligga ett civilrättsligt giltigt äktenskap i Sverige för att en utländsk make ska ha rätt till familjeåterförening. Om ett civilrättsligt giltigt äktenskap föreligger har Migrationsöverdomstolen i MIG 2007:19 uttalat att det råder en presumtion för sökanden att beviljas uppehållstillstånd, och i MIG 2013:14 har domstolen konstaterat att det ankommer på Migrationsverket att göra sannolikt att makarnas intention inte är att leva tillsammans. Det är emellertid den som ansöker om tillstånd som har bevisbördan för att ett civilrättsligt giltigt äktenskap ingåtts. Migrationsöverdomstolen framhöll i MIG 2008:18 att endast en uppgift i folkbokföringen om att personerna är gifta med varandra inte är tillräckligt för att ett civilrättsligt giltigt äktenskap ska föreligga. När det gäller sambors familjeåterförening ställs istället krav på att det är två personer som stadigvarande bor tillsammans i ett parförhållande och har gemensamt hushåll.²⁵

I MIG 2012:3 hade Migrationsöverdomstolen att ta ställning till en kvinnas och hennes barns rätt till familjeåterförening med kvinnans make.²⁶ Maken var sedan tidigare dömd till fängelse för bland annat misshandel och sexuellt ofredande. Eftersom makarna var gifta vid tidpunkten för Migrationsöverdomstolens bedömning skulle 5 kap. 3 § första stycket 1 utlänningslagen tillämpas. Detta innebar enligt domstolen att det inte fanns någon bestämmelse som gav möjlighet att beakta risken för att bli utsatt för våld eller annan allvarlig kränkning. Eftersom det inte åberopats några andra skäl för att vägra kvinnan uppehållstillstånd hade hon en ovillkorlig rätt till familjeåterförening med maken.

4.2 Barns möjlighet till familjeåterförening

Enligt 5 kap. 3 § första stycket 2a-b utlänningslagen ska utländska ogifta barn ha rätt till familjeåterförening om en av barnets föräldrar är bosatt eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller om föräldern är

²⁵ Wikrén och Sandesjö, s. 243-244; 1 § sambolagen (2003:376).

²⁶ För barnets rätt till familjeåterförening, se avsnitt 4.2.

gift eller sambo med en som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige. Med barn avses en person under 18 år.²⁷ Rätten till familjeåterförening gäller oavsett om det är ett gemensamt barn till den föräldern som är bosatt eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige och dennes make eller sambo, eller om barnet är från ett tidigare förhållande.²⁸ Om anknytning åberopas till en annan person än barnets vårdnadshavare krävs vårdnadshavarens samtycke.²⁹ Familjeåterförening för ogifta barn vars förälder är gift eller sambo med anknytningspersonen ska enligt 5 kap. 3 § tredje stycket utlänningslagen gälla på samma villkor som för föräldern, och samma regler gäller oavsett om föräldern är make eller sambo till anknytningspersonen.³⁰

I MIG 2007:5 klargjorde Migrationsöverdomstolen att det är omständigheterna vid prövningstillfället som är avgörande för om ett barn har rätt till familjeåterförening. Det innebär att om ett ogift utländskt barn är under 18 år vid ansökningstillfället, men har fyllt 18 år vid prövningstillfället så kan bestämmelserna inte längre tillämpas. Migrationsöverdomstolen har i MIG 2007:17 konstaterat att i sådana situationer har domstolarna inte någon möjlighet att ge definitionen barn en annan innebörd än vad lagen stadgar, så länge EU-rätten inte ger möjlighet att avvika från lagens ordalydelse. Rekvisitet barn kan därför inte ges en annan innebörd än vad som stadgas i 1 kap. 2 § utlänningslagen.

MIG 2008:29 rörde bland annat frågan huruvida ett barn hade möjlighet till familjeåterförening med sin pappa med stöd av 5 kap. 3 § första stycket 2a utlänningslagen. Barnet som nekades uppehållstillstånd framhöll att beslutet stred mot artikel 8 i Europakonventionen. Migrationsöverdomstolen konstaterade att det inte finns någon ovillkorlig rätt för ett barn att återförenas med en i Sverige bosatt förälder som inte har del i vårdnaden om

²⁷ 1 kap. 2 § utlänningslagen.

²⁸ Prop. 2005/06:72 s. 85.

²⁹ 5 kap. 17 § andra stycket utlänningslagen.

³⁰ Prop. 2005/06:72 s. 35.

barnet. Domstolen framhöll att det alltid ska göras en bedömning i varje enskilt fall, där omständigheter som till exempel anknytning till föräldern i Sverige och barnets anknytning till annat land genom syskon och andra nära anhöriga ska beaktas. Migrationsöverdomstolen uttalade att syftet med den nationella bestämmelsen är att tillåta familjeåterförening med kärnfamiljen, och att en förutsättning för att tillämpa bestämmelsen är att barnet har en avsikt att bosätta sig med föräldern i Sverige. Eftersom mamman hade enskild vårdnad om barnet och att barnet såväl före som efter inresan till Sverige bodde hos mamman, kunde barnet enligt Migrationsöverdomstolens bedömning inte beviljas familjeåterförening med pappan.

I det ovan redovisade målet MIG 2012:3 skulle Migrationsöverdomstolen även ta ställning till barnets möjlighet till familjeåterförening.³¹ Domstolen konstaterade att barnet kunde få uppehållstillstånd under förutsättning att mamman erhållit uppehållstillstånd, vilket hon hade. Domstolen diskuterade huruvida 1 kap. 10 § utlänningslagen kunde tillämpas för att vägra barnet uppehållstillstånd. Bestämmelsen har sin bakgrund i Barnkonventionen och stadgar en skyldighet att ta hänsyn till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt. Trots att Migrationsöverdomstolen konstaterade att bestämmelsen har en stark och meningsfull innebörd i utlänningsärenden och ska genomsyra tillämpningen av utlänningslagens bestämmelser kan den inte tillämpas självständigt för att vägra uppehållstillstånd. Barnet hade därför rätt till familjeåterförening med stöd av 5 kap. 3 § första stycket 2b utlänningslagen.

4.3 Försörjningskrav och bostadskrav

För att en tredjelandsmedborgare ska ha rätt till familjeåterförening måste anknytningspersonen uppfylla ett försörjningskrav och ett bostadskrav. Kraven finns i 5 kap. 3 b § utlänningslagen och innebär att anknytningspersonen ska kunna försörja sig samt ha en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig själv och för den anhörige. Bedömningen

³¹ Se avsnitt 4.1.

huruvida kraven är uppfyllda sker i samband med att ansökan om uppehållstillstånd prövas. När uppehållstillstånd har meddelats görs inga ytterligare prövningar.³² Syftet med reglerna är att om anknytningspersonen har integrerats i samhället genom att vara egenförsörjande och ha en bostad, så främjas även integrationen för familjemedlemmar som kommer till Sverige.³³

För att uppfylla försörjningskravet måste anknytningspersonens försörjningsförmåga vara av viss varaktighet. Detta anses uppfyllt om personen har en lön som uppgår till förbehållsbeloppet vid utmätning av lön eller har en förmögenhet som denne kan försörja sig på.³⁴ När det gäller bostadskravet ska anknytningspersonen antingen äga en bostad, inneha en bostadsrätt eller hyra en bostad. Vid ett hyresförhållande måste detta emellertid ha en viss varaktighet.³⁵ Bostaden måste dessutom ha en skälig standard och en lämplig storlek för de bosatta personerna. Detta har enligt Migrationsverkets särskilda föreskrifter³⁶ ansetts innebära att en bostad för två vuxna ska innefatta ett kök, ett vardagsrum och ett sovrum. Om barn ska bo i bostaden krävs det ytterligare sovrum.³⁷ Migrationsöverdomstolen har i MIG 2011:16 uttalat att kravet anses uppfyllt om anknytningspersonen vid prövningstillfället förfogar över en bostad av tillräcklig storlek och standard under minst ett år framöver, eller om det vid en prognos framstår som sannolikt att anknytningspersonen har ordnat ett sådant boende för åtminstone ett år framöver.

Från försörjningskravet finns ett antal undantag i 5 kap. 3 c-e §§ utlänningslagen. Enligt första paragrafen behöver kravet inte vara uppfyllt om anknytningspersonen är medborgare i Sverige, annan EES-stat eller i

³² Prop. 2009/10:77 s. 31.

³³ Prop. 2009/10:77 s. 19.

³⁴ Wikrén och Sandesjö: kommentar till 5 kap. 3 b § utlänningslagen, Zeteo.

³⁵ Prop. 2009/10:77 s. 31.

³⁶ <http://www.migrationsverket.se/download/18.5e83388f141c129ba63126f7/1381926423057/migrfs072010.pdf>.

³⁷ Wikrén och Sandesjö: kommentar till 5 kap. 3 b § utlänningslagen, Zeteo.

Schweiz eller om personen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande. Inte heller om personen har permanent uppehållstillstånd och har vistats i Sverige med uppehållstillstånd för bosättning i minst fyra år behöver försörjningskravet uppfyllas. I andra paragrafen undantas anknytningspersonen från försörjningskravet om det är ett barn som ansöker om uppehållstillstånd och barnet åberopar anknytning till sin förälder. Detsamma gäller om barnets andra förälder ansöker om uppehållstillstånd tillsammans med barnet. Undantag från kravet kan även göras om det föreligger särskilda skäl. Detta framgår av sistnämnda paragraf. Då kan omständigheter som hänför sig såväl till anknytningspersonen som till sökanden beaktas.³⁸

³⁸ Wikrén och Sandesjö: kommentar till 5 kap. 3 c-e § utlänningslagen, Zeteo; Prop. 2009/10:77 s. 34.

5. Familjeåterförening i Danmark

Bestämmelserna om familjeåterförening finns i 1 kap. 9 § och 1 kap. 9 c § *udlændingeloven*³⁹. Reglerna är fakultativa. Det innebär att det inte föreligger ett formellt krav för myndigheterna att bevilja uppehållstillstånd på grund av familjeåterförening. Detta betyder emellertid inte att myndigheterna själva kan avgöra huruvida en person har rätt till familjeåterförening, utan såväl nationella som internationella bestämmelser begränsar myndigheternas skönsrättiga bedömningar.⁴⁰

5.1 Makars och sambors möjlighet till familjeåterförening

För att en utländsk make eller sambo ska ha möjlighet till familjeåterförening med en person i Danmark, anknytningspersonen, ställer den danska lagstiftningen ett antal krav. Det ställs krav på äktenskapet respektive samboförhållandet, gemensamma krav på partnerna och särskilda krav på var och en av dem.

5.1.1 Krav på äktenskapet och samboförhållandet

Ett äktenskap måste erkännas enligt dansk rätt för att familjeåterförening för makar ska vara möjlig. Det innebär att ett utländskt äktenskap erkänns om det ingåtts enligt reglerna i det ingångna landet och så länge förhållandena vid äktenskapets ingående inte strider mot grundläggande danska rättsprinciper. För sambor gäller istället att partnerna ska leva i ett fast förhållande av längre varaktighet. Det följer av 1 kap. 9 § första stycket 1 *udlændingeloven*. Bedömningen görs utifrån samtliga omständigheter i det enskilda fallet, men enligt praxis ska samborna normalt kunna visa att de har bott tillsammans på samma adress⁴¹ i cirka ett och ett halvt år.⁴²

³⁹ LBK nr. 863 af 25. juni 2013.

⁴⁰ Kommentar till 1 kap. 9 § *udlændingeloven*, p. 56, Karnovs lovsamling.

⁴¹ Även makar ska bo på samma adress, jfr. samma bestämmelse.

⁴² Christensen m.fl., s. 136-139.

5.1.2 Gemensamma krav

Det första kravet som ställs är att såväl anknytningspersonen som den utländska maken eller sambon måste vara över 24 år. Detta ålderskrav följer av 1 kap. 9 § första stycket 1 *udlændingeloven*. Åldersgränsen var tidigare 18 år, men genom en lagändring år 2002 infördes den nuvarande bestämmelsen.⁴³ Syftet med bestämmelsen är att hindra att personer ingår tvångsäktenskap och skenäktenskap för att utnyttja reglerna om familjeåterförening. Från ålderskravet kan undantag göras om det skulle strida mot Danmarks internationella åtaganden att vägra uppehållstillstånd eller om det föreligger särskilda omständigheter.⁴⁴ Som särskilda omständigheter avses till exempel att anknytningspersonen har underåriga barn som bor hemma och som har självständig anknytning till Danmark eller om föräldern har umgängesrätt med underåriga barn från ett tidigare förhållande. Undantag kan även göras om anknytningspersonen är allvarligt sjuk eller handikappad eller då det på grund av andra orsaker är omöjligt att få uppehållstillstånd i det land där den utländske maken eller sambon befinner sig.⁴⁵

Partnerna måste dessutom uppfylla anknytningskravet i 1 kap. 9 § sjunde stycket *udlændingeloven*. Kravet innebär att deras samlade anknytning till Danmark måste vara större än deras samlade anknytning till ett annat land. Syftet med bestämmelsen är att minska risken för tvångsäktenskap och skenäktenskap samt för att underlätta den anhöriges integration i Danmark.⁴⁶ Vid bedömningen huruvida kravet är uppfyllt lägger man bland annat vikt på hur lång tid partnerna har bott eller uppehållit sig i Danmark, om någon av dem eller båda har anknytning till andra personer i Danmark samt om den utländska maken eller sambon har barn eller annan familj i ett annat land.⁴⁷ Från regeln finns undantag. Undantag kan göras om

⁴³ Lov nr. 365 af 6. juni 2002; Starup, s. 125-126.

⁴⁴ 1 kap. 9 c § första stycket *udlændingeloven*; Christensen m.fl. 2006, s. 128-131.

⁴⁵ Christensen m.fl., s. 151-154.

⁴⁶ Christensen m.fl., s. 169.

⁴⁷ <http://www.nyidanmark.dk/da-dk/Ophold/familiesammenfoering/aegtefaeller/tilknytningskravet/tilknytningskrav>.

anknytningspersonen är född eller uppvuxen i Danmark, har haft danskt medborgarskap i över 26 år eller har kommit till Danmark som liten och uppehållit sig lagligt i landet i över 26 år.⁴⁸ Kravet var tidigare 28 år, men genom en lagändring år 2012 sänktes det till 26 år.⁴⁹ I U.2010.1035H hade *Højesteret*, högsta instans, att ta ställning till anknytningskravets förenlighet med Europakonventionens bestämmelser om familjeåterförening. Två makar hade nekats familjeåterförening eftersom deras samlade anknytning till Danmark inte ansetts vara större än deras samlade anknytning till Ghana. Makarna menade att detta stred mot Europakonventionens bestämmelser, dels enligt artikel 8 som stadgar en rätt till familjeåterförening, dels enligt artikel 14 eftersom 28-års kravet behandlar personer som har haft danskt medborgarskap i mindre än 28 år och de som har haft det längre olika. *Højesteret* framhöll att artikel 8 inte ålägger staterna en allmän förpliktelse att respektera vilket land familjeåterförening sker i. Domstolen konstaterade dessutom att parets samlade anknytning till Ghana var större än till Danmark. Avslaget ansågs därför inte vara i strid mot artikel 8. *Højesteret* fann även att 28-års kravet inte var i strid mot konventionens artikel 14. Vid denna bedömning hänvisade *Højesteret* till Europadomstolens dom Abdulaziz, Cabales och Balkandali mot Storbritannien, utan att närmre kommentera hänvisningen. *Højesterets* slutsats var alltså att makarna inte hade rätt till familjeåterförening i Danmark. Målet togs upp i Europadomstolen.⁵⁰ Europadomstolen framhöll att artikel 8 inte innebär en skyldighet för medlemsstaterna att garantera familjeåterförening i samtliga fall. Domstolen uttalade att medan maken hade anknytning till ett antal länder hade maken endast anknytning till Ghana. Vidare menade domstolen att anknytningskravet fanns när paret ingick äktenskap, och därför var beslutet att avslå ansökan proportionerligt. Det förelåg således ingen kränkning av artikel 8 Europakonventionen. När det gällde artikel 14 konstaterades att 28-års kravet behandlar personer som haft medborgarskap i mindre än 28 år och personer som haft det längre olika. Men eftersom

⁴⁸ Christensen m.fl., s. 177.

⁴⁹ Lov nr. 418 af 12. maj 2012; Starup, s. 147.

⁵⁰ Biao mot Danmark, No. 38058/09.

makens anknytning till Danmark inte var större än dennes anknytning till andra länder menade Europadomstolen att det inte förelåg någon diskriminering enligt artikeln. Vidare anförde domstolen att eftersom maken endast varit dansk medborgare i två år vid beslutet kunde man inte göra undantag från regeln. Det hade i så fall motsagt regelns ändamål. Enligt Europadomstolens bedömning var det alltså proportionerligt att meddela makarna avslag till familjeåterförening.

Som ett sista krav ska partnerna enligt 1 kap. 9 § andra stycket *udlændingeloven* underskriva ett integrationsintyg. Detta är ett obligatoriskt krav. Intyget bekräftar att partnerna efter bästa förmåga aktivt deltar i ansökarens och eventuellt medföljande barns integration och utbildning i Danmark.

5.1.3 Särskilda krav

Det första kravet på anknytningspersonen finns i 1 kap. 9 § första stycket *udlændingeloven*. Där stadgas att anknytningspersonen ska vara dansk eller nordisk medborgare, ha haft uppehållstillstånd på obegränsad tid i Danmark de senaste tre åren eller ha uppehållstillstånd som flykting för att familjeåterförening med en utländsk make eller sambo ska vara möjlig. Anknytningspersonen ska dessutom vara bosatt i Danmark.

Som ytterligare villkor ska anknytningspersonen uppfylla ett försörjningskrav och ett bostadskrav samt ställa en ekonomisk säkerhet. Dessa krav regleras i 1 kap. 9 § tredje-sjätte stycket *udlændingeloven*. Försörjningskravet innebär att anknytningspersonen ska kunna försörja sig själv och den utländska partnern. Kravet är obligatoriskt och anses uppfyllt om anknytningspersonen inte har mottagit socialt bistånd tre år innan ansökarens uppehållstillstånd beviljas.⁵¹ Bostadskravet innebär att anknytningspersonen ska råda över en egen bostad med rimlig storlek. För

⁵¹ <http://www.nyidanmark.dk/da-dk/Ophold/familiesammenfoering/aegtefaeller/selvforsoergelse>; Christensen m.fl., s. 180.

att uppfylla kravet ska personen antingen äga en bostad, inneha en bostadsrätt eller hyra en bostad. När det gäller bostadens storlek får där antingen högst bo två personer per rum eller så ska bostadens area vara på minimum 20 m² per person.⁵² Den ekonomiska säkerheten som anknytningspersonen måste ställa ska uppgå till 50 000 kr. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa framtida offentliga utgifter som den utländska maken eller sambon eventuellt ådrar sig. Anknytningspersonen kan undantas från att uppfylla såväl bostadskravet som den ekonomiska säkerheten om särskilda omständigheter talar för det.⁵³

Förutom ovanstående krav får anknytningspersonen inte heller tio år före det att uppehållstillstånd på grund av familjeåterförening beviljas vara dömd för våld mot tidigare partner. Det föreskrivs i 1 kap. 9 § tionde stycket *udlændingeloven*.

Det krav som ställs på den utländska maken eller sambon är att denne måste klara ett danskt språktest på en bestämd nivå senast sex månader efter att denne beviljats uppehållstillstånd. Det stadgas i 1 kap. 9 § trettionde stycket *udlændingeloven*. Även detta krav kan undantas om särskilda omständigheter talar för det.⁵⁴ Om den utländska maken eller sambon klarar testet kan den ekonomiska säkerheten, som anknytningsperson ställt, nedsättas.⁵⁵

5.2 Barns möjlighet till familjeåterförening

Vid utländska barns möjlighet till familjeåterförening görs skillnad på om barnet är under eller över 15 år. Åldersgränsen var tidigare 18 år, men för att bidra till att barn får största delen av sin uppväxt i Danmark sänktes gränsen

⁵² Christensen m.fl., s. 185-186.

⁵³ Jämför vad som sägs i avsnitt 5.1.2.

⁵⁴ Jämför vad som sägs i avsnitt 5.1.2.

⁵⁵ 1 kap. 9 § trettioförsta-trettiofjärde stycket *udlændingeloven*.

till 15 år.⁵⁶ Utländska ogifta barn under 15 år kan enligt 1 kap. 9 § första stycket 2 *udlændingeloven* beviljas uppehållstillstånd under förutsättning att de är barn till en person bosatt i Danmark eller dennes make, att barnet bor hos vårdnadshavaren och att barnet inte har bildat en självständig familj. I bestämmelsen ställs även krav på att vårdnadshavaren i Danmark antingen är dansk eller nordisk medborgare eller är en person som har uppehållstillstånd på obestämd tid eller med möjlighet till permanent uppehållstillstånd. För att ett utländskt barn mellan 15 år och 18 år ska beviljas uppehållstillstånd krävs det enligt 1 kap. 9 c § första stycket *udlændingeloven* särskilda omständigheter. Med särskilda omständigheter avses bland annat om barnets behov åsidosätts eller om det är i strid mot Danmarks internationella åtaganden att neka barnet uppehållstillstånd.⁵⁷

Østre landsret, mellersta instans, hade den 30 oktober 2008⁵⁸ att ta ställning till huruvida en somalisk medborgare, Osman, kunde beviljas familjeåterförening i Danmark. Osman hade haft uppehållstillstånd i Danmark genom familjeåterförening sedan hon var 7 år gammal. Som 15-årig sändes hon, mot sin vilja, till Kenya för att uppfostras av anhöriga och präglas av landets normer. När hon två år efter utresan ansökte om uppehållstillstånd i Danmark nekades hon detta med hänvisning till att hennes permanenta uppehållstillstånd bortfallit och att åldersgränsen för att beviljas familjeåterförening hade sänkts från 18 år till 15 år. Domstolen konstaterade att eftersom föräldrarna frivilligt sänt iväg henne till Kenya på obestämd tid, att hon nästan var 18 år när hon ansökte om att få komma tillbaka till Danmark, att pappan hade besökt henne i Kenya samt att mamman kunde besöka henne i Kenya för att utöva familjeliv hade hon inte rätt till familjeåterförening. Målet togs upp av Europadomstolen.⁵⁹ Europadomstolen började med att konstatera att det hade skett ett ingrepp i ansökarens rätt till privat- och familjeliv enligt artikel 8

⁵⁶ Lov nr. 427 af 9. juni 2004; Christensen m.fl., s. 145.

⁵⁷ Christensen m.fl., s. 145-146.

⁵⁸ Osman mot Danmark, No. 38058/09, p. 20.

⁵⁹ Osman mot Danmark, No. 38058/09.

Europakonventionen, eftersom ett förhållande mellan en underårig som inte stiftat egen familj och dennes föräldrar är att betrakta som familjeliv. När det gällde huruvida ingreppet i denna rättighet kunde anses vara legitimt anförde domstolen att bortfallet och nekandet av uppehållstillståndet hade stöd i lagstiftningen och hade ett legitimt föremål. Vid bedömningen om det var att anse som proportionerligt lade domstolen vikt vid att Osman hade levt största del av sitt liv i Danmark, talade danska, hade gått i skola i Danmark och hade största delen av sin familj i Danmark. Europadomstolen konstaterade att även om föremålet med den danska regleringen var legitimt och att en förälder har rätt att besluta var ett underårigt barn ska bo hade Osmans intressen inte tillvaratagits i tillräckligt stor utsträckning. Det var således inte proportionerligt att vägra henne uppehållstillstånd. Därför förelåg det enligt Europadomstolens bedömning en kränkning av artikel 8 Europakonventionen. Domen resulterade endast i en mindre praxisändring för Danmarks del.⁶⁰

När ett barn ansöker om familjeåterförening ska barnets behov och intressen tillgodoses. Detta följer av 1 kap. 9 § artonde stycket *udlændingeloven*. Kravet innebär att uppehållstillstånd inte ska beviljas om barnet kommer få sociala problem i Danmark, till exempel om där finns en risk för att barnet kommer utsättas för övergrepp. Detta krav hänger ihop med kravet att barnets förälder eller dennes partner inte får vara dömd för övergrepp mot underåriga barn tio år innan beslutet om familjeåterförening beviljas. Sistnämnda krav stadgas i 1 kap. 9 § nittonde stycket *udlændingeloven*.⁶¹

Om barnet är över sex år vid ansökan om familjeåterförening och en av dennes förälder är bosatt i hemlandet eller i ett annat land än Danmark kan även kravet i 1 kap. 9 § sextonde stycket *udlændingeloven* bli tillämpligt. Enligt bestämmelsen kan ett barn endast få uppehållstillstånd om barnet redan har eller har möjlighet att få så stor anknytning till Danmark att barnet

⁶⁰ http://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/9D025217-0887-4228-88BF-89BAE159E196/0/notat_af_8_juli_2011.pdf.

⁶¹ Christensen m.fl., s. 193-194.

kan integreras väl i landet. Bestämmelsen ska emellertid inte tillämpas om ansökan inges inom två år från det att föräldern uppfyllt villkoren i 1 kap. 9 § första stycket 2 *udlændingeloven* eller om särskilda omständigheter talar emot kravet. Syftet med bestämmelsen är att barn som ansöker om familjeåterförening ska komma till Danmark så tidigt som möjligt och ha största delen av sin uppväxt i landet.⁶² I U.2010.1590H hade *Højesteret* att ta ställning till huruvida två syskon från Turkiet hade möjlighet till familjeåterförening med deras pappa i Danmark, när ansökan hade inlämnats efter två-års fristen. Domstolen ansåg att de fakta som de lägre instanserna hade lagt vikt på vid deras bedömningar, däribland barnens ålder, uppväxt, skolgång, deras familjerelationer i Turkiet, värderingen av pappans anknytning till Danmark samt att barnen kunde bo tillsammans med mamman i Turkiet, var sakliga och tillräckliga. Det fanns således enligt domstolens bedömning inte något skäl att åsidosätta beslutet att barnen inte kunde integreras väl i Danmark. Inte heller ansåg domstolen att man kunde göra undantag från bestämmelsen. Slutligen konstaterade *Højesteret* att beslutet inte stred mot Danmarks förpliktelser enligt Europakonventionen och Barnkonventionen. Barnen hade således inte rätt till familjeåterförening med sin pappa.

Som ett sista krav vid familjeåterförening för barn ska anknytningspersonen uppfylla ett försörjningskrav och ett bostadskrav om särskilda omständigheter föreligger. Detta föreskrivs i 1 kap. 9 § femtonde stycket *udlændingeloven*. Som särskilda omständigheter avses till exempel att föräldern och barnet inte haft någon kontakt innan ansökan om familjeåterförening görs.⁶³ Utgångspunkten är alltså att föräldern inte behöver uppfylla kraven.

⁶² Christensen m.fl., s. 191.

⁶³ Christensen m.fl., s. 189.

6. Analys och diskussion

Som redovisats i den deskriptiva delen är Sverige och Danmark bundna av nästintill samma internationella förpliktelser. Trots detta skiljer sig ländernas bestämmelser rörande familjeåterförening åt. Skillnaderna beror på att Danmark har ett förbehåll till EU:s asyl- och invandringsregler, vilket innebär att Danmark kan föra en självständig utlänningspolitik. Detta innebär i sin tur att Danmark endast behöver beakta rörlighetsdirektivet när det gäller familjeåterförening. Sverige är däremot bundet av både familjeåterföreningsdirektivet och rörlighetsdirektivet och måste beakta båda direktiven. De svenska bestämmelserna grundar sig dessutom på familjeåterföreningsdirektivet. Det innebär alltså att den främsta grunden till att ländernas regleringar skiljer sig åt är att Sverige är bundet av familjeåterföreningsdirektivet och att Danmark inte är bundet av det.

Den första skillnaden som jag anser ska uppmärksammas är att Sverige uppställer en obligatorisk rätt till familjeåterförening och Danmark en fakultativ möjlighet. Detta betyder inte att tredjelandsmedborgare alltid har en ovillkorlig rätt till familjeåterförening i Sverige och att Danmark alltid har en möjlighet att neka tredjelandsmedborgare familjeåterförening, utan de svenska och danska myndigheterna måste givetvis iaktta nationella bestämmelser och internationella åtaganden vid deras bedömningar. Att staterna måste ta hänsyn till de internationella bestämmelserna är en naturlig följd av staternas åtaganden, och det skulle även vara orimligt om myndigheterna kunde tillämpa bestämmelserna som de ville. Att Danmark har nekat familjeåterförening i samtliga redovisade rättsfall innebär således inte, enligt min uppfattning, att Danmark alltid avslår ansökningar angående familjeåterförening, utan snarare på att Danmark ställer höga krav som inte har uppnåtts av de personer som har ansökt om familjeåterförening. Eftersom uppsatsen har tagit utgångspunkt i en relativt generell utredning, har det inte heller varit möjligt att se huruvida de svenska myndigheterna gör enhetliga bedömningar när de beslutar om en tredjelandsmedborgare har rätt till familjeåterförening.

Utifrån mina avgränsningar ställer Sverige och Danmark olika krav beroende på om det är en make respektive sambo som ansöker om familjeåterförening eller om det är ett barn.

För makar respektive sambor kan det konstateras att det finns stora skillnader mellan ländernas bestämmelser, där Danmark har gått längst i lagstiftningen genom att ställa flera och strängare krav. Medan Danmark bland annat har krav på ålder, anknytning, integrationsintyg, försörjning, bostad, ekonomisk säkerhet och språktest har Sverige endast ett försörjningskrav. De krav som Sverige och Danmark har gemensamma är alltså försörjningskravet och bostadskravet. Medan bostadskravet är någorlunda lika utformat i länderna, skiljer sig försörjningskravet åt. Förutom att det danska försörjningskravet är strängare än det svenska så är det även ett obligatoriskt krav i Danmark medan vissa anknytningspersoner i Sverige kan undantas från kravet. Jag är tveksam till alla de krav Danmark ställer på makar och sambor, då jag anser att det sätter onödigt stora begränsningar för utländska medborgare att leva tillsammans med sin familj i Danmark. Det borde även vara möjligt för Danmark att reglera sin invandring utan alla dessa krav, och utan att det resulterar i att personer missbrukar reglerna för att få uppehållstillstånd. Enligt min mening borde Danmark därför kunna ta bort några av kraven.

Även rörande barns möjlighet till familjeåterförening finns vissa större skillnader mellan ländernas bestämmelser. Medan Sverige har en fast åldersgräns på 18 år gör Danmark skillnad på om barnet är under eller över 15 år. Att det krävs särskilda omständigheter för ett barn över 15 år att beviljas familjeåterförening i Danmark är en nackdel jämfört med den svenska regleringen, men som vi kan se i MIG 2007:5 finns det även brister med den svenska regleringen. Den begränsar nämligen ett barns möjlighet att beviljas familjeåterförening om barnet har fyllt 18 år vid prövningstillfället. Jag anser därför att det finns brister med båda ländernas regleringar, eftersom ett barns möjlighet till familjeåterförening kan åsidosättas vid tillämpning av dem båda. Förutom ålderskravet har den

danska bestämmelsen även krav på att barnets bästa ska tillgodoses, vilket även finns i Sverige, och att barnet integreras väl i Danmark. Det ställs dessutom ett försörjningskrav och ett bostadskrav för anknytningspersonen. De två sistnämnda kraven ska endast tillämpas om särskilda omständigheter föreligger, vilket borde innebära att kraven sällan blir tillämpliga. Det liknar de svenska kraven, vilka endast ska uppfyllas om anknytningspersonen inte är barnets förälder. Jämfört med försörjningskravet vid makars och sambors familjeåterförening har länderna alltså liknande regleringar när det gäller försörjningskravet vid barns familjeåterförening.

En annan skillnad som jag anser är värd att uppmärksamma är att den danska lagstiftningen ställer krav på att anknytningspersonen inte får vara dömd för våld. Detta krav gäller oavsett om det är en make, sambo eller ett barn som ansöker om familjeåterförening. Ett sådant krav stadgas inte i den svenska regleringen gällande makar och sambor. Och enligt MIG 2012:3 har bestämmelsen om barnets bästa inte ansetts kunna tillämpas självständigt för att neka familjeåterförening när anknytningspersonen tidigare har blivit dömd för våld. Huruvida kravet är för strängt anser jag bero dels på hur grovt brottet är, dels på om anknytningspersonens beteende har ändrat sig. Jag anser emellertid att det är ett viktigt krav eftersom det skyddar personer från att utsättas för våld. Det hade således inte varit fel att ha ett liknande krav i Sverige.

Trots att undantag kan göras från flertalet av de danska kraven anser jag att Danmarks nationella reglering kan ifrågasättas. Som praxis visar verkar de danska myndigheterna dessutom vara återhållsamma med att tillämpa undantagen. Anledningen till att jag anser att Danmarks reglering kan ifrågasättas beror på att en tredjelandsmedborgare som vill återförenas med en annan tredjelandsmedborgare i Danmark missgynnas jämfört med en tredjelandsmedborgare som vill återförenas med en unionsmedborgare. Skillnaden beror på att Danmark endast är bundet av rörlighetsdirektivet. Det innebär att tredjelandsmedborgare som vill återförenas med tredjelandsmedborgare drabbas av de strikta nationella kraven, medan

tredjelandsmedborgare som vill återförenas med unionsmedborgare kan utnyttja rörlighetsdirektivets bestämmelser om familjeåterförening, vilket stadgats i Singh-fallet. Det innebär att de sistnämnda personerna kan bosätta sig i ett annat EU-land ett tag och sedan flytta tillbaka till Danmark och få rätt till familjeåterförening. De förstnämnda personerna får däremot acceptera de nationella kraven eller vänta till anknytningspersonen blir unionsmedborgare. Även om jag anser att länderna ska kunna reglera sin invandring någorlunda självständigt, menar jag att Danmark gör stor skillnad på vem som ansöker om familjeåterförening och på vem som är anknytningsperson. Jag anser även att det är orimligt att behöva utnyttja rörlighetsdirektivet på nämnda vis för att återförenas med sina nära och kära från tredjeland. Detta problem uppstår inte i Sverige på grund av Sveriges bundenhet till familjeåterföreningsdirektivet. Hur länderna väljer att utforma sina bestämmelser kan alltså få stor inverkan på enskilda individers möjlighet till familjeåterförening. Utifrån praxis på området har jag emellertid inte observerat något fall där länderna har fått kritik av EU-domstolen. Länderna förefaller således uppfylla sina europarättsliga åtaganden.

Artikel 8 Europakonventionen har, som ovan nämnts, ansetts innefatta en rätt till familjeåterförening. Europadomstolen har emellertid konstaterat att det inte föreligger en allmän rätt till familjeåterförening enligt artikeln, utan det måste göras en bedömning utifrån samtliga omständigheter i det enskilda fallet. Det konstaterades även i Biao mot Danmark. Eftersom artikel 8 kan inskränkas och då Europadomstolen inte uppställt strängare krav i sin praxis, har länderna en relativt stor frihet att besluta angående familjeåterförening. Som praxis visar har Europadomstolen dessutom endast i ett fall fastslagit att konventionens krav inte uppfylls. Detta var i Osman mot Danmark. Myndigheterna i Sverige och i Danmark har inte heller påstått att deras bestämmelser inte uppfyller kraven. Ovanstående innebär, som jag ser det, att länderna uppfyller sina åtaganden enligt Europakonventionen. Detta är även fallet med Barnkonventionen. Att jag inte uppmärksammat fler fall som kommit under de internationella

domstolarnas prövning tror jag beror dels på mina avgränsningar, dels på att det endast är ett fåtal av alla nationella avgöranden som går så långt.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att det förekommer stora skillnader mellan Sveriges och Danmarks regleringar, och där tredjelandsmedborgares möjlighet till familjeåterförening är mer begränsad i Danmark än i Sverige. Hur länderna kommer att utforma och tillämpa sina bestämmelser i framtiden och hur de internationella domstolarna kommer att tolka ländernas tillämpningar återstår emellertid att se.

Käll- och litteraturförteckning

Källor

Tryckta källor

Konventioner

Den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

FN:s konvention om barnets rättigheter.

Direktiv

Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG.

Rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening.

Författningar

Lagen om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (1994:1219).

Lov nr. 285 af 24. april 1992 om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Lov nr. 365 af 6. juni 2002 om ændring af udlændingeloven og ægteskabsloven med flere love.

Lov nr. 418 af 12. maj 2012 om ændring af udlændingeloven og forskellige andre love.

Lov nr. 427 af 9. juni 2004 om ændring af udlændingeloven og integrationsloven.

Sambolag (2003:376).

Udlændingeloven, LBK nr. 863 af 25. juni 2013.

Utlänningslagen (2005:716).

Propositioner

Prop. 1989/90:107 om godkännande av FN-konventionen om barnets rättigheter.

Prop. 2005/06:72 Genomförande av EG-direktivet om rätt till familjeåterförening samt vissa frågor om handläggning och DNA-analys vid familjeåterförening.

Prop. 2005/06:77 Genomförande av EG-direktiven om unionsmedborgares rörlighet inom EU och om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning.

Prop. 2009/10:77 Försörjningskrav vid anhörginvandring.

Litteratur

Christensen B, Lone m.fl.: *Udlændingeret*, upplaga 1, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København Ø 2006.

Danelius, Hans: *Mänskliga rättigheter i europeisk praxis*, upplaga 4, Norstedts Juridik AB, Stockholm 2012.

Juhlén, Karin: *Handbok om Barnkonventionen*, upplaga 1, Unicef, Malmö 2008.

Karnovs Lovsamling, *Udlændingeloven*, kommentar från Karnov, hämtad den 7 maj 2014.

Nicolaisen, Nis: *Introduktion til juridisk metode*, upplaga 1, Forlaget SB, København N 2008.

Sandgren, Claes: *Rättsvetenskap för uppsatsförfattare - ämne, material, metod och argumentation*, upplaga 2, Norstedts Juridik AB, Stockholm 2007.

Starup, Peter: *Grundlæggende udlændingeret I*, upplaga 1, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København K 2012.

Wikren, Gerhard och Sandesjö, Håkan: *Utlänningslagen med kommentar*, Norstedts Juridik AB, Stockholm 2010.

Wikren, Gerhard och Sandesjö, Håkan: *Utlänningslagen med kommentarer*, kommentarer från Zeteo, hämtade den 9 april 2014.

Elektroniska källor

Børnerådet, hämtad den 11 maj 2014 från:

<http://www.boerneraadet.dk/fns-boernekonvention>

EU-oplysningen, hämtad den 15 april 2014 från:

http://www.eu-oplysningen.dk/emner/udllov_euret/

EU-oplysningen, hämtad den 15 april 2014 från:

http://www.eu-oplysningen.dk/emner/udllov_euret/diis/

EU-oplysningen, hämtad den 23 april 2014 från:

<http://www.eu-oplysningen.dk/fakta/dk/forbehold/>

EU-upplysningen, hämtad den 23 april 2014 från:

<http://www.eu-upplysningen.se/Sverige-i-EU/EU-lagar-galler-framfor-svenska-lagar/Sverige-i-EU-domstolen/>

EU-upplysningen, hämtad den 23 april 2014 från:

<http://www.eu-upplysningen.se/Om-EU/Medlemskap-och-historik/EU-har-28-medlemslander/>

EU-upplysningen, hämtad den 23 april 2014 från:

www.eu-upplysningen.se/Sverige-i-EU/EU-lagar-galler-framfor-svenska-lagar/

Migrationsverket, hämtad den 12 april 2014 från:

<http://www.migrationsverket.se/download/18.5e83388f141c129ba63126f7/1381926423057/migrfs072010.pdf>

Ny i Danmark, hämtad den 8 april 2014 från:

<http://www.nyidanmark.dk/da-dk/Ophold/familiesammenfoering/aegtefaeller/tilknytningskravet/tilknytningskrav>

Ny i Danmark, hämtad den 7 maj 2014 från:

http://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/9D025217-0887-4228-88BF-89BAE159E196/0/notat_af_8_juli_2011.pdf

Ny i Danmark, hämtad den 15 maj 2014 från:

<http://www.nyidanmark.dk/da-dk/Ophold/familiesammenfoering/aegtefaeller/selvforsoergelse>

Retsinformation, hämtad den 7 april 2014 från:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=60837&exp=1>

Rättsfallsförteckning

EU-domstolen

C-370/90 The Queen mot Immigration Appeal Tribunal och Surinder Singh, REG 1992 s. I-04265.

C-109/01 Secretary of State for the Home Department mot Hacene Akrich, REG 2003 s. I-09607.

C-127/08 Blaise Baheten Metock m.fl. mot Minister for Justice, Equality and Law Reform, REG 2008 s. I-06241.

Europadomstolen

Abdulaziz, Cabales og Balkandali mot Storbritannien, no. 9214/80; 9473/81; 9474/81, domstolens dom den 28 maj 1985.

Gül mot Schweiz, no. 23218/94, domstolens dom den 19 februari 1996, ECHR 1996-1.

Osman mot Danmark, No. 38058/09, domstolens dom den 14 juni 2011.

Biao mot Danmark, No. 38590/10, domstolens dom den 24 mars 2014.

Højesteret

U.2010.1035H.

U.2010.1590H.

Migrationsöverdomstolen

MIG 2007:5.

MIG 2007:14.

MIG 2007:19.

MIG 2007:29.

MIG 2008:18.

MIG 2008:29.

MIG 2011:16.

MIG 2012:3.

MIG 2013:14.